

PISA

Platforma pentru Inițiative
de Securitate și Apărare

IMPORTANȚA MINIMIZĂRII RISCURILOR DE SECURITATE A INFORMAȚIILOR ÎN CONDIȚIILE UNUI NOU VAL DE AMENINȚĂRI HIBRIDE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Natalia STERCUL,
expertă în afaceri externe și politici publice, Directoare
Executivă a Asociației pentru Politică Externă a Republicii
Moldova

CHIȘINĂU 2022

Amenințările hibride, ca parte integrantă a războiului pe scară largă al Rusiei împotriva Ucrainei, i-au forme noi și mai sofisticate de sabotaj, extinzând gama de utilizare a instrumentelor neconvenționale de forță în combinație cu tactici și strategii hibride ostile. Republica Moldova, fiind un stat vecin cu Ucraina, a experimentat practic întregul spectru al consecințelor distructive ale acestui război, scufundându-se, odată cu depășirea numeroaselor probleme pe care le-a generat, într-un nou val de provocări hibride. În aceste condiții, necesitatea de a minimiza riscurile securității informațiilor și de a întări stabilitatea acesteia devine una dintre sarcinile primare ale statului.

Amenințările hibride agravate au căpătat forme și manifestări noi, declarându-se ca parte integrantă a consecințelor operațiunilor militare directe în combinație cu metode hibride de război care sunt utilizate pe scară largă, printre altele, pentru a destabiliza situația din statele vecine cu Ucraina. În Moldova, acestea sunt clasificate drept provocări de natură hibridă atipică, cărora le este foarte greu de făcut față. Acest lucru dă naștere la panică și nemulțumiri în masă față de dificultățile care au apărut în asigurarea securității statului și a cetățenilor prin măsuri preventive din partea structurilor de putere. Unul dintre cele mai izbitoare exemple ale acestui gen de manifestare sunt avertismentele false de bombă care s-au răspândit rapid în toată țara. Deci, dacă în 2021 s-au înregistrat 25 de fals pozitive, atunci după 24 februarie 2022, aceste cazuri au ajuns deja la 245 de pozitive înregistrate și continuă să crească. Destabilizarea societății, discreditarea capacității de prevenire și răspuns în timp util a instituțiilor statului la problemele de securitate, precum și incitarea la ură și neîncredere în rândul cetățenilor sunt principalele obiective ale organizatorilor acestor acțiuni destabilizatoare. Ele sunt obstacolele fundamentale în calea menținerii păcii, unității și comunității mișcării Republicii Moldova pe traiectoria apropierei de UE, care contravine obiectivelor Federației Ruse în raport cu statele la care se referă zona. a influenței sale tradiționale.

Numărul acestor avertismente vorbește mult despre cât de dificil este pentru autoritățile moldovenești să facă față amenințărilor hibride tot mai mari ca urmare a consecințelor acțiunilor militare la scară largă ale Rusiei împotriva Ucrainei, care se desfășoară de mai bine de șapte luni lungi.

Sarcina de a identifica organizatorii sau așa-ziii autori de alerte false este extrem de dificilă, deoarece multe anunțuri sunt făcute prin e-mail și sunt greu de identificat. În acest sens, cooperarea Republicii Moldova cu structurile europene face posibilă răspunsul mai eficient la astfel de cazuri de destabilizare. Deci, în special, datorită expertizei tehnice a Europol, a fost posibilă stabilirea adreselor de e-mail ale autorilor unor rapoarte false. Desigur, acest lucru nu rezolvă problema în mod cuprinzător, dar oferă o înțelegere a importanței dezvoltării componentei tehnice a măsurilor de securitate în lupta împotriva amenințărilor hibride.

Nici încercările de atacuri cibernetice asupra sistemelor informaționale de importanță națională nu se opresc. Potrivit Serviciului de Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică, aproximativ 80 de sisteme informaționale, platforme și portaluri publice au fost ținta acestor atacuri. Astfel de ofensive hibride masive sunt de natură complexă, multi-vectorală, a căror intensitate este predispusă la schimbare. Scopul lor este de a face resursele informaționale publice inaccesibile prin transmiterea unui număr mare de solicitări de conectare sau a unei cantități mari de date, adică. de fapt, vorbim despre crearea de oportunități de supraîncărcare a resurselor de procesare ale sistemelor informaționale. Aceste atacuri sunt efectuate din afara Republicii Moldova, de la adrese IP ale diferitelor țări, în principal din echipamente și rețele compromise.

În plus, unele mass-media din Republica Moldova cu o politică editorială pro-Kremlin continuă să promoveze ideea plantării sentimentelor rusofobe în Moldova. Un exemplu este reacția la promulgarea de către șeful statului a modificărilor la Codul serviciilor media audiovizuale. Mai multe site-uri au publicat știri, care l-au citat pe ministrul rus de externe Serghei Lavrov spunând: „Din păcate, Moldova încearcă acum să desființeze, ca în Ucraina, tot ce este rus”. Vorbim despre Kp.md, Noi.md, Newsmd.md și alte portaluri de informare. Totodată, trebuie remarcat faptul că redacțiile moldovenești, care au citat declarația oficialului rus, au folosit doar un citat în mesajele lor media, fără a preciza scopul adoptării modificărilor legislative în Republica Moldova și a esenței acestora.

Promovarea diferitelor tipuri de narațiuni false, manipulative și dezinformatoare stimulează susținerea ideii pe care Rusia a creat-o despre corectitudinea acțiunilor sale în confruntarea cu Occidentul, pe care o promovează activ în rândul susținătorilor săi. Indiferent cât de blasfemioasă ar părea această realitate, este totuși o realitate, iar luarea măsurilor adecvate pentru a contracara acest lucru este văzută ca fiind extrem de importantă. Republica Moldova, pornind de la posibilitățile pe care le are, depune eforturile necesare în această direcție. Astfel, încă de la începutul invaziei Ucrainei de către armata rusă în februarie 2022, la solicitarea SIS, au fost blocate unele site-uri care difuzau informații false și incitarea la ură și război. Printre acestea: Vkurse.md, Sputnik.md, Gagauznews.md, Ehomd.info, Flux.md, Rosca.md. Prevenirea răspândirii narațiunilor propagandistice de la Kremlin despre Ucraina și ucrainenii, precum și sprijinul pentru agresiunea militară rusă împotriva Ucrainei, poate influența opinia publică și, dacă nu se poate schimba complet, atunci cel puțin poate reduce liniile de demarcație tot mai mari dintre susținătorii și oponentii acțiunilor Rusiei împotriva Ucrainei.

Este important de remarcat faptul că textele publicate de site-uri blocate de SIS care răspândesc dezinformare și manipulare, inclusiv știri false despre războiul Rusiei împotriva Ucrainei, apăreau adesea în lista de dezmințiri a portalului <https://euvsdisinfo.eu/>, o resursă a Serviciului European de Acțiune Externă specializat în verificarea informațiilor și lupta împotriva falsurilor. Risipirea miturilor este extrem de importantă, iar blocarea multor astfel de site-uri este parte integrantă a măsurilor de protejare a populației Republicii Moldova de dezinformare. Vulnerabilitatea situației în care se află Moldova și starea de spirit a regiunilor pro-ruse ale Moldovei, unde atitudinea față de Rusia nu s-a schimbat efectiv nu numai după anexarea Crimeei și războiul din Donbas, ci și după declanșarea a unui război pe scară largă al Rusiei împotriva Ucrainei. Locuitorii din regiunile rusofone ale Moldovei evită să folosească expresii precum „război”, „operațiune specială” în declarațiile lor, numind ceea ce se întâmplă în Ucraina drept „situație” sau „test”. În același timp, ratingurile Rusiei și ale șefului statului V. Putin în aceste regiuni printre așa-ziii susținători „zombificați” ai războiului continuă să rămână ridicate.

Acest lucru este valabil și pentru convingerea lor că acțiunile sale au fost corecte, în special, că era pur și simplu inacceptabil ca Rusia să permită o extindere și mai mare a NATO cu Ucraina inclusă în ea, deoarece acest lucru îi amenința interesele și securitatea națională. În condițiile actuale, ar trebui extinsă gama de măsuri de protejare a populației Moldovei de dezinformare, manipulare, propagandă, noi forme și manifestări de provocări hibride, precum și de cazurile tot mai mari de atacuri cibernetice care s-au răspândit în sistemele informaționale ale statului.

Republica Moldova a experimentat în repetate rânduri, chiar înainte de războiul din Ucraina, influența puterii ruse și a metodelor non-putere de presiune de natură hibridă folosind informații și resurse electronice, atacuri cibernetice, inclusiv în combinație cu presiunea economică. În contextul unei noi runde de amenințări hibride, când agresiunea hibridă s-a intensificat cu o forță deosebită, problema măsurilor defensive și a unui mecanism eficient pentru un răspuns preliminar rapid a devenit mai relevantă ca niciodată.

Uniunea Europeană acordă o atenție deosebită menținerii rezistenței sale interne și sensibilității la amenințările hibride tot mai mari, concentrându-se pe mecanismele legale de prevenire a provocărilor hibride. Astfel, în luna iunie a acestui an, Comisia Europeană a introdus un cod de conduită mai dur în lupta împotriva dezinformării, semnat deja de giganții internetului precum Google și Twitter. Versiunea actualizată a codului, convenită pe fundalul pandemiei de coronavirus și al războiului Rusiei în Ucraina, prevede, printre altele, consolidarea luptei împotriva așa-numitelor „Deep Fakes” – dezinformare extrem de plauzibilă.

Experiența acumulată și bunele practici ale țărilor UE demonstrează în mod convingător că pentru Republica Moldova devine din ce în ce mai evidentă nevoia de a consolida durabilitatea mass-media, resursele guvernamentale, extinderea campaniilor de informare educațională și alfabetizarea media, îmbunătățirea mecanismelor de verificare a faptelor îmbunătățirea eficienței protecției datelor prin introducerea de soluții tehnice adecvate pentru aceasta.

Acest lucru este văzut ca fiind deosebit de important în contextul implementării Planului de acțiune conturat de autoritățile pro-europene pentru a îndeplini condițiile UE.

În special, adoptarea Legii privind securitatea rețelelor și a sistemelor informatice în conformitate cu Directiva UE privind securitatea rețelelor și a informațiilor pentru a crea o bază eficientă pentru securitatea cibernetică; dezvoltarea de strategii care contribuie la consolidarea securității informațiilor și la protejarea publicului împotriva amenințărilor hibride și a criminalității cibernetice.

Sistemul de răspuns rapid al Republicii Moldova la provocările hibride ar trebui să fie o componentă fiabilă și eficientă a securității informaționale a țării, capabilă să prevină riscurile amenințărilor hibride. Asigurarea securității informaționale a statului nostru, introducerea de practici europene avansate și îmbunătățirea eficacității măsurilor și mecanismelor care reduc riscurile provocărilor hibride și amenințărilor în era digitală sunt cheia durabilității acesteia.